

☞ 1 հայտնաբերությունը կազմում է առաջին առաջարկը՝ առաջարկելով առաջարկագիր պատճենագիր ստուգային համար:

Ավելին, ՀՅ նախագահը հյա-
տարարեց, որ ըստ էության ներկա-
յացված «6 կետեր» նույն «մադ-
րիդյան սկզբունքներն» են, որոնց
շուրջ հականարտության կողմե-
րը՝ միջնորդների օժանդակու-
թյանք, արդեն մի անի տարի է
քանակցություններ են վարում:
Ըստ Սերժ Սարգսյանի՝ «ամերի-
կացի համանախագահի ներկա-
յացրած առաջարկության մեջ ո-
րեւէ նորություն չկա»։ այնինչ
կար: Տեսե՛, խնդիրն այն է, որ
2007-ի նոյեմբերի 29-ին իրադա-
րակված «մարդուան սկզբունք-
ներ» առաջարկությունների փա-
թեթի մեջ, կոնկրետ վիճահարուց
դրույթները ձեւակերպված են հե-
տևյալ կերպ: Օրինակ, «Լեռնա-
յին Ղարաբաղի Վերջնական
կարգավիճակ» մասում կարդում
ենք «ԼՂ Վերջնական իրավա-
կան կարգավիճակը դեմք է որոշ-
վի ՊԵՐԻՍԱՐԱԿԻ միջոցով, որը
կապահովի ԼՂ բնակչության ա-
զատ եւ իրական կամացահայ-
ությունը: ՊԵՐԻՍԱՐԱԿԻ անց-
կացման դայմանները եւ ժամա-

Ի՞նչ է մնացել «մադրիդյան սկզբունքներից»

Նակացույցը կղոյմերի միջեւ կիանաձայնեցվեն հետաք բանակցությունների միջոցով, ինչդեռ նկարագրված է կես (9)-ում:
ԼՂ բնակչության տակ ի նկատի են առնվում 1988 թվականին ԼՂ-ում բնակվող բոլոր ազգությունների ներկայացուցիչներ՝ այն էթնիկ հանամասնությամբ, որը գոյություն ուներ մինչեւ հականարտության սկիզբը: Զոյթք է սահմանափակվեն հարցը կամ հարցերը, որոնք կներկայացվեն դլերիցիցից, եւ դրանք կարող են ներառել կարգավիճակի տարբերակների ամբողջական շրջանակը»: Այնինչ դեստան Ուորլիքը, առաջ եւ Մինսկի խնդիր համանախագահությունը ամենեւին չեն հստակեցնում, թե «ազատ կամարտահայտվող ժողովուրդ» ասելով իրենի ում ի նկատի ունեն, բացի այդ, եւ ամենակարեւորը, «ազատ կամարտահայտվություն» անորոշ ձեւակերպմանը զուգահեռ, Ուորլիքն ու Մինսկի խումբը չեն կոնկրետացնում նրա արտահայտչամիջոցներից՝ դլերիցից ոք՝ հանրավեն:

Ավելին, «ճադրիդյան սկզբունքների»՝ «Լաշինի միջանցք» ճամանակակից կարդում ենք «Հայաստանի հայության միջանցքը կմիացնի ԼՂ-ն Հայաստանի հետ։ Մինչեւ ԼՂ վերջնական իրավական կարգավիճակի հսկեցումը, տվյալ միջանցքը կգտնվի ԼՂ անցուախիմ իշխանությունների վերահսկողության ներքո՝ սատուս վոյելու այնաներում։ ԼՂ վերջնական իրավական կարգավիճակի հսկեցումից հետո միջանցքը գործունեությունը կարգավորվելու է՝ հասվի առնելով ԼՂ վերջնական կարգավիճակը։ Սույն թեմայով Ուրուիիի, աղա Եղիշե Մինսկի խճի վերջին հայտարարության տեսում կարդում ենք «Հայաստանը ու Լեռնային Ղարաբաղը կապող միջանցքը» լեռի լինի։ Այս լեռի է բավականաչափ լայն լինի՝ անվտանգությունը աղահովելու համար, բայց այն չի կարող ընդունել ողջ Լաշինի շրջանը։ Տղափորությունը է ստեղծվում, ու 2007-ի նոյեմբերի 29-ից մինչեւ

այսօր հակամարտության կողմեցին բանակցել են և փոխադարձաբար դաշտավայրության համաձայնեցրել, որ ԼՀ-ը Դաշտավայրի մասին կարող միջանցք «չկարող ընդգրկել Լաշինի ռող շրջանը», քանի որ 2007-ի նոյեմբերի 29-ին նճան հստակեցուած գոյություն չունեց:

Այս տարերությունները հիմք են տալիս Եղակացնելու, որ եթև Ուղղիքի, աղա եւ Մինակի խմբի համանախազափների տարածածությունը «6 կետեր» իրականացնելու համար՝ աղա այդ սկզբունքները անցան 7 տարերության ընթացքում բավական փոխվել են, ընդ որում ոչ հօգուտ հակական կողմերի համար։

Այսու կողմից, ուշագրավ է, ու
Ուրլիկի հայտարարությանը հա-
ջորդած Սինակի խմբի համա-
նախագահության հայտարարու-
թյունը ըստ Էռլեյան կրկնեց Ուր-
լիկի հայտարարությունը։ Սա այ-
դարագայում, Երբ ամերիկաց
համանախագահը՝ Քարնեգի
հիմնարդամի ամբիոնից Ի
հայտնի ելույթի սկզբում ժԵՏԸ

Եր, որ ներկայացվող «6 կետերը՝ «ԱՍՍ կառավարության դաշտունական դիրքորոշումն է՝ ԼՂ հակամարտության հետ կապված»։ Եւ եթե Մինսկի խմբի համանախագահությունը, այդ թվում՝ Ռուսաստանը, այդ թվում՝ Ֆրանսիան, փաստացի կրկնում են Ռուսիի հայտարարությունը, կառանակի, որ նրանք ԼՂ հիմնահարցի կարգավորման ժուրդ կիսում են «ԱՍՍ կառավարության դաշտունական դիրքորոշումը», ինչն իր հերթին նշանակում է, որ Մինսկի խմբում համանախագահների միջև ներին նշանակում է պահպանական կառավարման վերաբերյալ իրենց ունեցած դիրքորոշումների հետ։

Լավ է սա, թե վաս, դժվար է ասել, քայլ փաս է, որ «Եկեղեց-ը», լինեն դրան «մարդիրյան սկզբունքներ», թե «ԱՄՆ կառավարական», վաս են հայկական կողմերի համար: Իսկ ամեն օավան այն է, որ հայկական կողմերը այս մասին չեն բարձրածայնում:

Երե Աստված վերահսկիչներ ուղարկեր Հայաստան...

1 որուակի տօջանակ-ների ծերեխը փողը բյութ հասցնելուն, նաշը նշանակում է, որ բյութ ուղղվելիի գումարի չափը ուղիղ ամենատական է այդ տօջանակների ախորժակի ահազնությանը: Բայց ինչ կիր կա այս ուղղությունը մեջ, եր Կարդան Այվազյանը դաշտանում է առտիքի վերաբերյալ խաղի կանոններ իդիխող օրինագիծը, իսկ ընդդիմադիրները դրա դեմ են խոսում: Միայն թե այլևս ոչ ո՛չ ոչ իշխանական, եւ ոչ էլ ընդդիմադիր կիրը լուրջ չի ընդունում, իսկ թե մի բանի հարյուր առտիքները որենի փոփոխությամբ կզրկվեն աշխատանից-կարտագարեն, թե՝ հակառակը, առավել թա-իանցիկ դաշտում ուրախ-գվարը կարունակեն ավելի ավ աշխատել, սա սուս խոսակցություն է. նրանց նասին ՞վ է իշեցնու օրենի ընդունումից հետո, կարտուրը բյութ լցնելու անլան տակ որոշակի տօջանակները փող աշխատելու նոր հնարակորություն կսանան, մեծ բիզ-նեսը կազմավի ֆինանսական առավետավորություններում դարսա-կիր առտիքի վրա հավելյալ ախսեր անելուց. համ գայլերը լուրես կլինեն, հաճ գարմերը,

ով՝ նախագահը, իհմա թթված-
ին նման փող է դեմք: Նախ այ-
լևս բյուջե լցնելու է շատ դժվար,
ուր ֆիզ ռու եւ ամփակ-
կան օլիգարխներ են, որոնք ամեն-
հնար օգտագործում են իհ «ճուծ-
վելու» համար, իետ օրենսդրու-
թյունն այնքան է բյուրեղացվել-
մեծ քիզնեսի շահերին ծառայե-
լու առօնութ (Եւ բյուրեղացվում է
դեռ՝ վկան ներմուծվող որոշ
սննդատեսակների վրա դրունա-
նից դարձարող, այդիսակ այդ
աղքանները թանկացնելով՝
փոքր ներկողին դրու միջելու տեսն
սդրությամբ ամրագելն է: «Ա-
ռեւսրի եւ ծառայությունների մա-
սսին» օրենի հանադասախամ
փոփոխությամբ): Այնու ո՞ւ
հենց օրեններն արդեն երթեմն
խանգարում են դեսությանը՝
մեր օլիգարխներին ինչտես
հարկն է հարկելու համար: Նրան-
ցից մեկը, երբ Վարչապետ չէր,
գուցե եւ հավասար կարող էր
օգսվել այդ բյուրեղացումից, իսկ
իհմա ի դաշտուն ստիլված է
փող գտնել բյուջեի համար, ահա
եւ հրավիրում է իր մոտ 100 գոր-
ծարաի եւ փող ուզում, խոսում
անցյալը մոռանալու եւ հավաս-
սար մրցակցային դաշտ աղքան-
վելու անհրաժետության, ամեն
ինչ գրոյից սկսելու մասին:

Հիշուն եք նոյն բանը ժամանակին կրկնեց Վազգեն Սարգսյանը: Ձեռքը սեղանին խփեց, անուններ սվեց, ուղեց միլիոնները... չտվեցին, հետո եղավ այն, ինչ եղավ: Այսինքն՝ արդեւ տասնինական տարի այդ օրից մեր տեսությունը խեղդվում է փոփոխականից, չնայած աղքատ երկրում նոյն աղքատ երկրի օլդարինները ուկեզօծ բազրիկներով ու զուգարաններով դալաւար են կառուցում, վերին բռնդությամբ շրջանցում են հարկերը եւ անօրից գետինը չեն մանում: Ու ասեմք ուկեզօծ դալաւարի շիրոջ լրատվաճիջոցն էլ կարող է կեցվածք ընդունել ու դասմել սովորակ ու անկուսու մնացած ընտանիքի նախին, եւ առանց անորոշ հաշվառմանից կը պահե

կախ նրանից՝ ո՞վ է վարչադեսը,

Բայց այս նույն տարիներին եր գոյացան մեր օլիգարխները, գոյացավ նաեւ մեր երկրի չորս միջիադ դրամրից ավելի (ոչ դաշտունական հաշվարկ) ներով՝ շատ ավելի) դարսքը, որ հենց այն տարիներին, եր Յայատանը վարկեռով էր բյուջե լցնում: Եթե մի հնարով Աստված իր անաշառ վերահսկիչ ներին ուղարկի Յայատան նրանի ոչ թե ընտրովի, այլ հավասարաշափ ուսումնասիրելով կգտնեն, որ ամեն վարկի վրա ձեռք են տափացրել մեր կառավարիչներին ու մեծահարուսներին մոտ կանգնած շրջանակները՝ չլուծելով Վարկի նորատակադիր խնդիրները բայց կլորացնելով դետության դարսքը: Այդ վերասկիշները կգտնեն, որ օլիգարխների միջնորդ գոյանում են դետության օդանցները մյուս նարդ կանց համար փակելով, վիտայով մենաշնորհված բիզնես ոլորտով, լայն հասարակության անընդհատ խարելու բոլոր հնարավոր ձեւերն օգտագործելով, համեմանրելով՝ մեր երկու տասնյակի չափ ամենամեծ օլիգարխների անցյալը մի թերե վճնելուց հենց այդ եղրակացությանը կարելի է հանգել: Հիմա

սիհական տարած ենք գնում, որ գնում ենք՝ դարսելով և կախվածությանք չսկսելու դեպքում է լինի նեղ վիճակից Հայաստանի դրուս զայր կիմքը: Ու միզու ցե արժե վաշշաբեհ հավաքած 100 զործարարին էլ առաջ հանգիս բռննել՝ սկսել հենա այն երկու տասնյակ օլիգարքից որոնք իրենց միջիարդը (դոլարներու համեմայնելով՝ այդ ճափին ն բանի անգամ գրել է ռուսական մանուկը) վաստակել են այս դաշտառով, որ Հայաստանում ժամանելով լիարժե՞ չեն գրժե՞ օգսվել եւ օգսվում են իշխանական թիգնես վիտաներից:

Նավը խորտակվելուց նաեւ թանկարժեք բերի մեծ ճաման է թափում, թե չէ իրենց բեռով նա վի հետ թանկարժեք բերի ժերես էլ են սոլզպելու: Հիմա ամենաս խուռաներով, այդ քում՝ մերկա եւ նախկին հիշանության ս ռաջին դեմքերով (մի խան մարտ անուններ չսանի, նրանց բոլորը են ձանաչում) սեղանին դրեա այնոիսի գումար, որով կօդյա ներ արտադին դաշտի չորս մը լիարդն ու այս տարվա բյուջեին:

Արա Աբրահամյանը Նիլովի գաղափարն անհասկանալի է, որպես

Ոուսական «Իզվեստիա» թերթի մայիսի 13-ի համարում հրաղարակվել էր շատ տարօրինակ մի նամակ, որում Ոուսասանի Պետրոս մայիս ոչ կառավարական կազմակերպությունների հարցերով հանձնաժողովի նախագահ, Վլադիմիր Շիրինովսկու կուսակից Յարուլավ Նիլովը հայտարարել էր, թե դիմել է Ամենայն հայոց կաթողիկոսին, Դայ Եկեղեցու Ոուսասանի թեմի առաջնորդ Եղաս Մքրազանին եւ Ոուսասանի հայերի միության նախագահ Արա Աբրահամյանին, որ դեսպի Վերջիններս, նկատի ունենալով Ուկրաինայի ՆԳ նախարար Արսեն Ավակովի հայկական ծագումը, հրաղարակավ դիմեն նրան եւ կոչ անեն Վերջ տայրու Ուկրաինայում տեղի ունեցողին: Նկատենք, որ սա իր մեջ սարդարն հրահրող մի նպասաճեռնություն կարող էր դառնալ եւ Ուկրաինայի հայերի համար վտանգավոր լիցքեր դարունակել: Լավ է, որ Արա Աբրահամյանն արագ արձագանել է՝ դատախանելով «Ազատություն» ռադիոկայանի հարցին եւ անհասկանալի անվանելով այդ գաղափարը. « Ոուսասանի հայերի միության անունից Ուկրաինայի ՆԳ նախարար Արսեն Ավակովին դիմեն, որ նա իր գործողություններն այլ ձեւ կազմակերպի՝ սա անհասկանալի է մեզ համար», ասել է նա:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Թե Ի՞նչ է մտադիր անել կառավարությունը կենսաբուժակային բարեփոխումների եւ դաշտադիր կուտակային հաճակարգի հետ, դեռևս դարձ չէ ոչ միայն հասարակության, բաղաբան ուժերի, այլև հենց իր՝ կառավարության հաճաց: «Կուտակային կենսաբուժակների մասին» օրենում երեկ կատարված փոփոխությունները հնարավորություն են տային բաղաբաններին եւ գործատուներին չհճարել իրենց կուտակային վճարները, բայց դեռությունը այդ նույն ամձանց համար վճարումները շարունակելու է կատարել: Ի՞նչ է սա նշանակում: Եթե համառու, աղա դա կարելի է բնորոշել ռուսական հայտնի ասացվածիով՝ «Ա-՛շությունն երևորոր երանեկությունն է»:

Եթե մանրամասնենի, աղաս սա նշանակում է, որ այն մարդիկ, որոնք չեն ցանկանում իրենց աշխատավարձից իրենց աղաքա կենսաթուակի համար վճարումներ կատարել, կարող են դա չանել, բայց դեռական բյուջեից նրանց հաշիվներին շարունակվելու են ուղղվել նախատեսված 5 տոկոսի չափով գումարները: Ցնցող տրամադրություն, որն արդեն նեկանգամ գործի է դրվել: Մասմավորապես, ներկայի արդարադատության նախարարի, նախկինում Վճռաբեկ դատարանի նախագահի ընորհիկ, մենք ունենք «վերին արտի ցորեն» դատավորներ, որոնք ստանում են մի բանի հայրուր հազար դրամ աշխատավարձ եւ համադատախան բուօնակներ, եւ ավելի ցած «սորտի» մնացած բաղադրիչներ, որոնց աշխատավարձերն ու բուօնակները անգամներով ավելի ցած են դատավորների ստանածից: Դիմա նման ասրեւ կարգի «կաստամեր» ենք ունենալու նաեւ ասրիվային առունով:

Մինչեւ 40 տարեկանները, մնացած բոլոր դժվարությունները հաջարած հարկերի հաշվին, սահմանադրությունը պահպան է աշխատավարձի 5 տոկոսի չափով կուտակային վճարները՝ իրենց իրենց աշխատավարձերից այդ գումարը չվճարելով։ Արդյունքում, ունենում ենք արտօնյալ խավ, որի մի մասը բավականին հմտացել է բարձր բղավելու և զոռքային թիւյան մեջ, որի համար մնացած բոլորն աղահովելու ենք բարեկեցիկ ծերություն, եւ ունենում ենք 40 տարեկանից բարձր Երկրորդ կարգի խավ, որի ներկայացուցիչները շարունակելու են մնալ թուակային ներկայիս համակարգում կամ դեռական աջակցություն չենթադրող կամացի կուտակային համակարգում, վճարելու են ներկայացուցիչների ու նաեւ 40 տարեկանից ցածր աղագա թուակային կուտակային համակարգում։

Ավագ Տիրի աշխատողները վճարում են իրենցից փոքրերի բուհների համար

**«Հանձարեղ» լուծումներ եւ բացառիկության նոր դրւելուրումներ
կառավարությունից եւ Սահմանադրական դատարանից**

Կառուների համար, իսկ իրեն աղաքայում նալու են ներկայիս թուակներից էամբ չտարբեկող թուակի հովանուն:

Սա նոր կառավարության «հանձարեղ» մտահղացումն է, արդյունք նույնիւն «հանձարեղ» Սահմանադրական դատարանի վճռի: Վճռի, որը հերթական անգամ առաջարկուեցեց ներ բացահիկությունը՝ 50-ից ավելի երկրորդ ներդրվել է կենսապուտակային դարտարի կուտակային աշխարհը չունի: Իսկ, օրինակ, սահմանադրական է ներ բացահիկությունը՝ ավելի բարձր սարիփ աշխատողները վճարում են ավելի ցածր սարիփ աշխատողների բռուկաների համար: Հետարքրական է, ինչընտես կլորզեր այս հարցի դատավանը ՍԴ նախագահը:

Դիմում գրեթ կուտակայինի դաւրսադիր
քաղաքիչին շմասնակցելու համար՝
եթե կարող եմ

Եթե երկրորդ ընթերցմամբ վեճարկվեց Եւ ընդհամենը 67 կողմով ընդունվեց «Կուտակային կենսապուշակի մասին» օրենքի այն փոփոխությունը, որով կուտակման դարտադր բաղադրիչը փաստորեն կամավոր է դառնում, եթե աշխատակիցը դիմում գրի գործառնուին, որ չի ուղարկվում մասնակցել կուտակային համակարգին: Սա ըստ դարտադր բաղադրիչի ակտիվ ընդդիմախոս ՀՅԴ-ական Արծվիկ Մինասյանի՝ էական առաջնաց է: Ամբողջ խնդիրն այս է, որ դետական համակարգի աշխատողներին կարող են խորհուրդ տալ այդտիսի դիմումներ չգրել, եւ նրանք իրենց աշխատանից գրկվելու հետանկար նկատ ունենալով, կարող են դիմումներ չգրել: Այսինքն, այսուամենայնիվ, կուտակայինը կախսափի կամավորի տակ, բայց համարյա դարտադրի հրամայականով: Այդ մասին է խոսում նաեւ այն համաձանքը, որ դետությունն իր մասով շարունակելու է մուծումներ անել հիմնադրամներին նաեւ դարտադրից հրաժարվողների մասով: Այդդիսով աշնանը, երբ կգա համակարգ փաթերով կարգավորելու ժամանակը, համակարգի «կամավոր» մասնակիցների թիվն այնքան մեծ կլիմի, որ դարտադր բաղադրիչի կարիքն այն ժամանակ բոլորովին չի լինի: Դամենայնդեղոս, Վեցին փոփոխությունը միայն 18 դեմ ձայն ստացավ, սրանց մեջ էին դատագամավորներ ՀԱԿ-ից, «Ժառանգությունից», ՕԵԿ-ից: Վեցինիս առաջարկը մերժվել էր, նրանք հայտարարեցին դեմ վեճակելու մասին: Իսկ 29 դատագամավոր «ձեռնողահ» էր վեճարկել:

Փոխիստույքամբ՝ կուտակայինը չփոխանցելու դեղովում նաև զրծառուն տուժ ու տուպանի չի ենթակվում, ընդ որում՝ օրենքը հետաքարձ ուժով է օժակած՝ 2014 հունվարի 1-ից Ենթադրությամբ:

Նամահայկական բանկի սկզբնական գաղափարներից գործում են միայն հետեւալներ՝ բանկը չի ընդունում ավանդներ, չի սղասարկում բանկային հաշիվներ կամ firstեր, չի տրամադրում կարճաժամեւութեալ էլեկտրոնային վարկեր:

Սակայն այսպես թե այնողև, հայկական մյուս բանկերը հազվադեռ են երկարաժամկետ վարկեր տրամադրում: Դետեաբար այս առունով այլ բանկերի հետ մրցակցելու տեղ էլ չկա: Ինչ վերաբերում է հիմորեկային վարկերին, աղա եթե Համահայկական բանկն իսկապես լիներ այնոյիսին, ինչտիսին նախատեսվել էր, աղա հենց այսպիսի վարկեր տրամադրելով կարող էր լուրջ մասնակցություն ունենալ Հայաստանում մնալու ցանկություն ունեցող սիրիահայերի բնակարանային խնդրի լուծմանը:

Սինդիկատացած վարկեր, Երաշխավորություններ, դարձառնմսների մեջ ներդրումներ, վենչուրային ներդրումներ՝ վենչուրային ընկերության հիմնադրման կամ նրանում մասնակցություն ծեռք բերելու միջոցով։ Այս ամենը նույնական մնացած «համապատասխան պահանջման» մեջ է առնելի է։

ମାହୀଜକାଳନ୍ତି» ହେଉଥାଏ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଧିକାରଙ୍କ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆବଶ୍ୟକତା ଉପରେ ଚାଲାଯାଇଛି।

Սի խոսքով, անհասկանալի մնաց, թե ինչո՞ւ եւ ի՞նչ կամ ո՞ւմ դաշտառով «Դամահայկական» անվանմամբ եւ համահայկական ծրագրերի ֆինանսավորման նղատակով ստեղծվելիք բանկը վերածվեց սովորական առեւտրային բանկի: Եթե խնդիրը միայն հնչեն՝ «Դամահայկական» անվանումով բանկն ունենալու ու նրա կառավարիչ Վահրամ Ներսիսյանցին նշանակելու եր, աղա կարող ենի փաստել, որ դա միակ նղատակն էր, որ իսկապէս «հաջողութանք» երականացնելու:

Առաջնորդական, քեց համահայկական

«Համահայկական» բանկի գողափարից մնաց միայն անշանտայ

Սիրիահայերի ներխոսը Դայաստան հերթական անգամ օրախնդիր դարձեց հարցը, թէ ի՞նչ կարող են առաջարկել արտերկրի մեր հայրենակիցներին, եթե նրանք այս կամ այն դաշտառով ցանկություն հայտնեն կամ դարտադրված լինեն մնալ հայրենիում: Խոսքը ոչ թէ առաջին անհրաժեշտության աջակցության մասին է, որ ցուցաբերվում է դետական նաև հասարակական կազմակերպությունների կողմէ:

թյունների կամ շարժային խաղաքացիների կողմից, այլ այն միջոցառումների, որոնք կնդաստեն նրանց այստեղ մնալուն: Դրա համար առաջնահերթը բնակարանային եւ աշխատանիշի հարցերն են: Դասկանալի է, որ առանց բիզնես կառույցների դա անհնար կլինի իրազորել: Տարբեր մասնավոր ընկերություններ, բանկեր որուակի բայլեր անում են սիրիահայերին աշխատանիշ ընդունելու, նրանց հայաստանյան բիզնեսը անվճար գովազդելու համար, սակայն բացառություն սեփական նախաձեռնությամբ:

Տարիներ առաջ հայտարարվեց մի նախագծի՝ Համահայկական բանկի մասին, որը դեմք է լիներ համահայկական նշանակության կառույց՝ նորաստղով համահայկական նշանակության ծրագրերի կազմի կոչմանը: Համահայկական բանկը իշխանության ստեղծվեց, բայց ինչպես: Ովկարող է ասել, թե այն որեւէ համահայկական ծրագիր է Փինանսավորել՝ սկսած Հյուսիս-հարավ մայրուղուց Վերջացրած վերնույցալ՝ սիրիահայերին գործարար առևտություն տրամադրելուն:

համահայկական նշանակության ծրագրերի հրապարակման համար:

ԱՐԱՄ ՍՎԵՏԱՐՅԱՆ

բաղամական վերլուծաբան,
բանասիրական գիտությունների թեկնածու

Լիսարոնից մինչեւ Վաղիկոսոնկ Մեծ Եվրոպան հետաձգվում է

Վերջին իրադարձությունները Ուկրաինայում եւ նրա ժուրջը տեղ չեն թողնում լավատեսության համար, թե հնարավոր է ռազմավարական գործընկերային հարաբերությունների հաստառում Եվրոպական Միության եւ Ռուսաստանի Դաշնության միջեւ։ Քաղաքակրթական ճեղվածքը, որն առաջացավ այդ երկու խուռակ ուժային բնեւնների միջեւ եւ որն անցնում է Ուկրաինայի տարածքի միջով, տեղ չի թողնում նաև երկու եւ գործելու այն ուղղությամբ, որ Եվրոպական ինտեգրացիայի բաղադրականությունը Արտելյան գործընկերության անդամների համար կարող է ինչ-որ կերպ համատեղելի եւ համադրելի լինել Եվրասիական ինտեգրման թափ հավաքող գործընթացի հետ։ Առաջին հայացից իրեւ Արևմուտք-Ռուսաստան գլոբալ առձակառում ներկայացնող այս իրողությունը, սակայն, տարբեր դիրքորոշումների եւ մոտեցումների համադրման դեմքում ռազմավարական առումով գծագրում է նաև այլ, տեսական առումով ոչ այնքան նույյլ իրողություններ մեծ տարածաշրջանի երկրների համար։

Վեցերև Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլգան Նազարբաևը Մոսկվայի դետական համալսարանում հանդիս եկավ ընդարձակ ելույթով, որը նրա այդ նույն քենահարթակից հնչեցրած հայտնի ելույթի խանաճյակին էր նվիրված: Դիւցնենք, որ 1994թ. նախագահ Նազարբաևը այն ժամանակ առաջինն էր բարձրացրել Եվրասիական Միություն ստեղծելու հարցը հետխորհրդային տարածի երկրներին մեկ տարածաշրջանային սնտեսական կառույցում ներգրավելու համար: Այս ելույթը, որն արժանի է խորը եւ մանրակրկիս վերլուծության, բացի Ղազախստանի սնտեսական հաջողությունների ներկայացումից եւ իր երկրի զարգացման զայլի տասնամյակ-ների տեսլականն ուրվագիծելուց դարձնակում է շատ ուշագրավ դիմակումներ համաշխարհային սնտեսական գործընթացների ուղղվածության վերաբերյալ: Դրանցից ամենանշանակալիցն այն տեսլականն է, ըստ որի աշխարհում գործարա աշխուժության էղիկենուրոնը Արեմուտիքից կամաց-կամաց տեղաշարժվում է դեռի Արեւելի անցնելով Եվրասիական տարածի վրայով: Եթե այս դիմակումը ճշնարիս է, ուրեմն Արեմուտիքը, մասնավիրապես նրա խուռը ներդրողները դեմք է նորովի եւ ավելի խորը դիմակեն աղագա Եվրասիական Սնտեսական Միության տարածը որդեմ հաջող գործարարության եւ աննախադեմ սնտեսական շահույթ բերող աշխարհասնտեսական տարածի: Այսօր, երբ ուկրաինական զգնաժամի դաշտառով ԱՄՆ-ը եւ Եվրոպական Միությունը արգելամիջոցներ են կիրառում Ռուսաստանի դեմ եւ դատարանում են մինչեւ առուն էլ ավելի ուժեղացնել այդ արգելամիջոցները, դժվար է հավատալ, որ կարող են գործադրության բնաւրկվել այդ նույն Ռուսաստանում սնտեսական երկարաժամկետ ներկայությունը էադես մեծացնելու հնարավորություններ: Հենց այն հանգամանքը, որ ռուսաստանյան փորձագետները մինչեւ այժմ գործադրված արեւմյան արգելամիջոցները գնահատում են իրեւ աննշան եւ Ռուսաստանի սնտեսությանը իիշ վնասող խոսում է այն մասին, որ ժամանակակից համաշխարհային գլոբալ սնտեսության դայմաններում միակողմանիորեն ռուսական սնտեսությանը վնասելու փորձերը մեծ ավերածությունների տես մերածելու:

Ուսամանր հայտնելի է մի իրավի-

Ճակում, երբ Արեւմուտքի բաղաբականությունը նրան սիդրում է վերակառուցելով իր սնտեսությունը եւ մի բանի տարում նոդեռնիզացնելու այնոյիս ծավալներով որոնի խաղաղ եւ նիրի դայմաններու կարող էին դահանջել տասնամյակներ Զիսունի այն ռուսական ֆենոմենի նասին, որ դատմության մեջ Արեւմուտքի բաղաբական ճնշումները միշտ դատձար են դարձել Ռուսաստանի սնտեսական եւ բաղաբական հանակարգի թրիչքաձեւ զարգացման: Մաս մասին ռուս աշխարհաբաղաբակները վերջին ամիսներին շատ են խոսել ու գրել՝ փորձելով համախմբել ռուսական հասարակությունը իր բաղաբակրթական առանձնահատությունը կրկին սահմանելու համախմբող ու առաջնորդ զաղափարի շուրջ: Մեզ համար անշուշտ, կարեւոր է լսել եւ իմանանանց այդ դատողությունները: Բայց միաժամանակ, կարեւոր է նաև փորձել հասկանալ, թե կրելո՞ւ ենք մենք արդյունավետ Արեւմուտք-Ռուսաստան բաղա-

ηγιείνεται στο ίδιο ήμαρτυρά της είναι ο ίδιος ο πρόσωπος που έχει αποκαλύψει την πραγματική φύση της παραπομπής. Η παραπομπή στην οποία αποκαλύπτεται η πραγματική φύση της παραπομπής, θεωρείται ότι δεν μπορεί να γίνεται από άλλον παραπομπή παραπομπής, αλλά από την ίδια την παραπομπή που έχει αποκαλύψει την πραγματική φύση της παραπομπής.

ՎՏԱՆԳԸ ԻԵԽԱԳՆԵԼՈՒ ՏԵՍԱՆԿյՈՒՆԻՒՅՑ:

«Դանդաղ ցասմիկը»

Եթե տարիներ առաջ անընդհատ մեղադրանքներ էին հնչում արտաքին բաղադրական նախաձեռնությունների դաշտության կաղապահությամբ, աղա այսօր մեղադրանքներ են հնչում արտաքին բաղադրական հավասարակշռությունները խախտելու մասին: Մրա դաշտաղը նեկն է. Դա Եվրասիական ինտերնաց գործնքացի եւ վերջերս բռնկված «Սառը դաշտեազմ-2»-ի դայնամիկնում Արեւմուսի հետ հարաբերությունների ոլորտում աշխատող ՀԿ-ների եւ անհամերի դահանջարկվածությունը նվազելու հետ կաղված անհանգստություններն են: Ինձ թվում է, որ Քրանսիայի նախագահի հաջողված այցից հետո կարելի է լրջորեն խստել Եվրոմիության հետ հարաբերությունները զարգացնելու նոր ընձեռնվող ձեւաչափերի մասին: Եկեւ անցած համարենք Եվրոպական դաշտույաների

Կառուցողկան դիրքորոշումների օգնությունը «սառը տարածք-2»-ի դայմաններում

բակրթական այս առձակատումից եւ կարող են արդյոյն ակնկալել տնտեսական զարգացում այն դեմքում, երբ տնտեսական նոր ճգնաժամի արհավիրքներին գումարվել են վերոհիշյալ խաղաքակրթական ծեղվածքում գտնվող նախկին ԽՍՀՄ տարածի դեռությունների տնտեսական դժվարությունները:

**Կառուցողական
դիրքորոշումներ գլոբալ
առձականությունների
դաշտանակարգություն**

լի է կրնկետացնել այս տեսական թվային դատողությունը: Օրինակ, հայ-վրացական մշտական գործող գործարար ֆորում ստեղծելու միջոցով, որտեղ կարող են հանդիպել եւ համադրվել մեր կողմանից ռուսական, վրացական կողմից՝ օրինակ՝ գերմանական սմետական հետաքրքրությունները: Կառաջանա հարցում վեց եւ ինչպես է առաջ մղելու այդ կարգը ծրագրերը: Այստեղ ես համոզված մեր դրում եմ, որ մենք ունեմք Հայաստանու այս կարգի հարցերը ուս լավ իմացող ուսուցչական սահմանադրությունը, թե՛ հայաստանական գործիքները, թե՛ խաղաղական մարդիկը:

այն կորոյի եւ չարդարացված դատողությունները, որոնց հետեւանով «Եւ-Եւ» բաղաբականությունը փոխարիմնվեց «կաճ-կաճ» բաղաբականությամբ: Այն, որ Հարավային Կովկասի դարագյում այդ «կաճ-կաճ»-ը ոչ մի դրական հեռանկար չի խոստանում, հասկացել են Արեւմուտքի շատ դիվանագետներ եւ բաղաբական գործիչներ: Ոուսասանը փնտրում է հնարավորություններ Ադրբեջանը եւ Վրաստանը իր՝ առնվազն սնտեսական հետարքությունների դաշտում ընդգրկելու համար: Արեւմուտքը չի ուզում կորցնել Ոուսասանի դաշնակից Հայաստանն իր գործընկերների ցանկից:

Մի անգամ եւս արժե հիշեցնել, որ
մինչեւ հիմա մեր բաղաբացիական հա-
սարակությունը, ամբողջությամբ վերց-
րած, բավական խոհեմ եւ հմատուն է
Վարչել՝ թույլ չտալով, որ կողմնորոշում-
ներին վերաբերող մսերի ու գաղափար-
ների դայքարը վերաճի բաց ու անհաօս
առձակաման: Ասենի այնոյիսին, ինչ-
ուղին է ուկրաինական առձակամանը:
Չօտապեսն վերաբարձ դատողություն-
ներ անել մեր հասարակական-բաղաբա-
կան դաշտի բարձրացած որակի ճամանակ,
որովհետեւ կարող ենի շատերի բնադա-
տությանը եւ թերահավատությամբ հան-
դիմել: Բայց փաստ է, որ եվրոպական եւ
Եվրասիական ինտերնացիոն գործընթաց-
ների ծավալան դայնաներում մենք ստուգում ենին մեր բաղաբական առաջնա-
հերթությունները կարեւորեն հետ մեկ-
տեղ հավելյալ օգուտներ փնտերել գլորբալ
բաղաբական գործընթացներում: Մենք ա-
նընդհատ համոզվում ենին, որ ճիշճը հա-
վատարին դաշնակից, բաց գործընկեր եւ
խոհեմ բարեկամ լինելու է:

Կարդալ «Ազգ»ի հաջորդ համարում

Ղարաբաղյան հակամարտության նկատմամբ ամերիկյան կողմից վերջին աշխուժության ֆոնին խիստ շահեկան է իմանալ, թե ի՞նչ են առաջարկում ամերիկացի վերլուծաբանները նախագահ Օրբանյի կարչությանը։ Սառը դատերազմի վերևում դեղում, եւ մինչեւ այդ, ուղղմատրատեզիական ի՞նչ նոր դիրքորոշում դեմք է որդեգիր կաշինգտոնը մեր տարածաշրջանում, արդյո՞ւ առաջնային դիմի լինի, դաշնակիցների «Նշանակման» գործում, մարդու իրավունքների դահանջները, թե՞ ուղղմաժամանական եւ տնտեսական տակերը, որոնց սահմանափառ այս անգամ անցնելու է Ադրբեյջանով, որը Թուրքիայի հետ միասին մեկ կողմից կղարփակի իրանին, իսկ մյուս կողմից դաշվար կղառնա ընդդեմ Ռուսաստանի...
Այս եւ նման հարցերն է այս անգամ բնարկում նշանավոր վերլուծաբան,

«Ազգ»ի ընթերցողներին արդեն հայսնի ստրատ, Stratfor գլոբալ հետախուզության կենսորնի հիմնադիր-նախագահ Ջորջ Ֆրիդմանն իր վերջին՝ «Սահմանաշարձեներ. հայաց Ալրեքչանից» վերլուծական հոդվածում, որը գրել է օրեւ Բարոյ Լատարած այցից հետո եւ որի թարգմանությունը ընթերցողին կմատուցեն մեր հաջորդ համարում:

ԱՌԵԲԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ

Սիանգամայն ակնկալելի էր,
որ Վրաստանում իշխանափոխու-
թյունից հետո մերժողական վերա-
բերնուն կդրսելորվի Սիխսայիլ
Սաակաւիլու մերին ու արտա-
քին բաղաբանության նկա-
ծամբ: Չափից դուրս միազիծ
էին նրա եւ եվրոմետությունը, եւ
ռուսայացությունը: Ու հարցը
միայն ատածիների կորուսը չէ,
որն իհարկե նախկին նախագա-
հի գլխավոր դարտությունն էր:
Ճատ է գրվում ներին բաղաբա-
կանության բնագավառում ձեռք
բերված հաջողությունների մա-
սիմ՝ դայլացը կոռուպցիայի դեմ,
օրինականության, արդարության
հաստատում եւ այլն: Սակայն
դարձվում է, որ նույնիսկ անտա-
րակոյս հաջողված բարեփո-
խումների հետ մեկտեղ նա թույլ է
սվել նաեւ այնոիսի բիրս սխալ-
ներ, որոնք Վրաստանին այսօր

կանգնեցրել են բազականին
լուրջ խնդիրների առջև՝ ընդու-
նակ վերածվելու հարեւան դե-
տուրյան հետագա մասնաւճան ի-
րական սղանալիիք: Տվյալ
դետյում խոսքը կոնկրետ վերաբե-
րում է Աջարիային:
Նորեւ մուկովյան «Կոմսոմոլս-
կայա դրավդա» թերթը հրատա-
րակել էր իր թղթակցի ընդարձակ
ռետորտաժը հենց Աջարիայից:
Շրադարակումը ուսագրավ է այն
ինաստով, որ Վրաստանում ու
մասնավորապես Աջարիայում տե-
ղի ունեցած, տեղի ունեցող իրա-
դարձությունների ու հեռանկանե-
րի մասին իրենց կարծիքներն ու
գնահատականներն են այլիս տե-
ղի արքեր մակարդակների բաղա-
բագեներ, լրագրողներ, հասարա-
կական գործիչներ, հոգեւորական-
ներ, արվեստագետներ, հասարակ
բաղաբացիներ:

Լրագորդ Վերիկում է, որ Խորհրդային Սիոնիոնում Կրաստանը թերևս ամենահարուս ու ամենաբարեկեցիկ հանրամետուրյունն էր: Իսկ իիմա, Թթիլիսիից զնացելով մեկնելով Բաթում, Տեսնում է «կործանված բաղադակրության բեկորներ»: Անցան այն ժամանակները, երբ վրացիների փոխարեն աշխատում էին հայերն ու ադրբեջանցիներ՝ թրակցին ասում է Վրացի դասգամավորներից մեկը: Ներկայիս Բաթումում բնակվում է 400 հազար ճարդ: Սաակածվիլու Երազանն էր Բաթումը՝ Կրաստանի ծովային դարբասները դարձնել Երկրի ցուցափեղիքը: Եվ դարձեց այն արտաֆնային եվրոպական բաղադրյալ հիմքեցնող թաղամասեր, Երկնաբերներ, Խաղողաներ, Ռեսոռաններ... Իսկական Դիմնելինդ, գոյորդիկ մի Լաս Վեզաս: Սակայն բաթումցիները, խոր հակարանի, եթե չասենք ասելություն տածելով Սաակածվիլու հանդեռ, չեն ներում նաև գլխավոր մեղիք՝ որ նա Ազարիան «ծախսեց»... Թուրիային: Այսօր Բաթումի եւ առհասարակ Ազարիայի դիմագիծը որոշում են թուրական մոշիվները:

Ժամանակին խլամն Ազարիա
մտավ արյունով ու բռնությանք՝ ասում
է Վրացի հոգեւորականներից մեկը, եւ
հենց Ռուսական կայսրությունը փր-
կեց Արան Թուրքերից եւ Վերադարձեց
Կրաստանին: Սակայն Թուրքերը Ազա-
րիա Վերադարձան 90ական թվական-
ների հեղաքեկումներից հետո, սա-
կայն այս անգամ գեղեցկախոսու-
թյամբ, փոխով, առեւըրով: Ընդ որում,
այն տարիներին Թուրքերն աղաս էին
Վրացիներից եւ ավելի շատ իրեն էին
փառ տախա ամեն ինչ Թուրքիա: Սա-
կայն Երդողանը կարծ ժամանակամի-
ջոցում ոտի կանգնեցրեց իր երկրի ե-
կոնոմիկան ու արդեն կարողունակ
թուրքական թիգնեսը լայնորեն թա-

փանցեց սնանկացած ու անմրցունակ Ազարիա: Հայ ուլուղ Թուրքիայի ոռուակի հաղափական ուժեր ակտիվութեն շրջանառության մեջ դրին այն գաղափարը, որ Ազարիան եղել ու մնում է Թուրքիայի անինակտելի մասը՝ որ դեմք է Վերականգնել դատմական արդարությունը ու Բարումը Վերահսկելի դարձնել Անկարայի համար եւ այլն: Այսօր արդեն նույնիսկ թուրք դրուցականը «գիտե», որ Ազարիան «քրութական եւկրանա է»:

ԹԵՇՊՐԵՋՈՒՆ է ունեցել հավակնոս որ-
դու Վրա: Թօւրիայում մեղադրվելով
դետական հեղաշրջման փորձի մեջ
Գյուլբենը բնակություն է հաստաել
ԱՄՍ-ում եւ անվճար ուսումնական
հաստառությունների լայն ցանք ստեղ-
ծել աշխարհով մեկ, բարզելով չա-
փավոր իսլամ եւ դարցաստելով բա-
րեական-սննդսական ասղարեզի ա-
մերիկամետ բարձրակարգ նոր սերունդ:
Վրացի մի դաշգամավորի ասելով
Սաակաւիլու թուղվությամբ հենց
Գյուլբենն է հիվանավորել Վրաստանի
կրթական ու դաստիարակչական նա-
խագծերը: Ի՞նչ է դա նույնակալում:

Սակայն մինչ դրան անցնելը ոռու լրագրողը որդես աննախադեմ երեւութիւ հանգամանորեն անդրադարձել է Ազարիայի վերարիխստոնեացմանը: Մինչ ԽՍՀՄ-ի փլուզումը Ազարիայի բնակչության 70 տոկոսը մուսուլմաններ էին: Ահա եւ իհնոգ տարվա հոգեւոր վերածննիք ընորհիկ դատկերը արմատապես փոխվեց եւ 70 տոկոսը կազմեցին քրիստոնյաները: Ազարիայի մուսուլման վրացիները վերիիշեցին իրենց քրիստոնյական արմատերը եւ զանգվածաբար վերադարձան քրիստոնյական եկեղեցու գիրկը: Սակայն բնական է, որ այս «հակախւայական» գործընթացը չէր կարող դուր գալ թուրեթին Ազարիան եւ ընդհանուր առմամբ Վրաստանը «հնագանիեցնելու» ասդարեգում: Եթե Սաակաւշիլին ինն է հայտարարում թէ Թուրիխան Վրացիների «դամական բարեկամն է», ապա ինչու թուրեթը իրեն չտիտի հաստավեն որդես «ավագ եղբայր»: Եզ իրենց հակավարացական մաքառումներում թուրեթը տէսը դրեցին... կրական համակարգի զարգացման վրա: Ընդ որում, առաջին հերթին այդ գործընթացի մեջ նրանք ներգրավում են Վրաց աղքատանաղահով ընտանիքների երեխաներին: Այսօր Ազարիայում գործում են թուրքական 50 գիւերօթիկ դդրոց՝ որում ուսուր մասն արձանաօրում:

լիս լրացը կամ արածագրութեան վրացի մի լրագրող: Թուրերը հաւաքագիր էին զյուղական վայրերում շենք եւ գնում, անվճար ուսման են վերցնում հացի փող չունեցող ընտանիքների երեխաներին, աղահովում են հազուտով, սննդով: Եւսո «կասարելազործան» են ուսարկում Թուրքիա, որտեղ նրանք պետքարքում են որպես

ହେବ ମରାନ କ୍ଷେତ୍ରଧାରଣିକୁ ଏବଂ ନରମଦୀ
ଜ୍ଞାନଗନ୍ଧୀଙ୍କ ମେଟ୍ରୋଜ୍ୟା «ବେନ୍ଚିଟ୍ରନ୍ଟ୍‌»
ଫୌମର୍ଟ୍‌ରେ ପ୍ରାଣ ରୁବାନ ରୁବାନ ମେଟ୍ରେଟ୍‌ବେନ୍ଟ୍‌ରେ
ଲ୍ୟାନ୍‌ଡାଲାନ ପ୍ରାଣିମନ୍ଦିରାଳାନ ହାସା-
ସ୍ତରପ୍ରାଣିମନ୍ଦିରରେ, ପ୍ରାଣି ଜୀବିତରେ ହେବ
ରେଖାନ୍‌ଦେଶରେ ହରାମଣ୍ଡଳ ବେଳେ ଆବେ-
ଦାନ୍‌ପ୍ରାଣିମନ୍ଦିରରେ: ବୁଲା ଅନିହାମା-
ମୁନ୍ଦରାଳାନ ପ୍ରାଣିମନ୍ଦିରରେ... ଉପରେ
ପ୍ରାଣିମନ୍ଦିରରେ... ଉପରେ ପ୍ରାଣିମନ୍ଦିରରେ...

ընդունեմ, աղա կրթենավ հզոր հարենիք, սուրբ ավանդույթներ, ամոն ընտանիք (ինչքան հետև է չփառության պատճելո):

Առաջ և առաջ առաջ ու բարձր յանձնական գործություններ են հյուրանոցներ, ուստի առաջնորդներ, սրարաններ, խաղատներ զանազան թիզնեսպնկերություններ են այլն: Տեղի բնակիչներից շատերը թուրքերի ձեռփին են նայում, ուրիշները աշխատանք են փնտրում «մայր թհայր» Թուրքիայում: Բարումարնաթուրքերը զգում են ամուսնանալ տղագինների հետ՝ մոլլայով: Թե՛ որերու

Ազարիան

Խա՞չ, թե՝ կիսալուսին՝ ի վերջո ու կհաղթի Վրաստանում՝ Ազարիայում հարցադրում է ռուս լրագրողը: Սեկունդ սացվելով Ռուսաստանից, Վրաստան բաղաբանական վերնախավը հարեւած երի մեջ դաշնակից գործընկեր ընտանիք երեխնի դիմումում թուականից մասին եւ թրավեզու Ալրբեջանից: Մոլագար ռուսայաց Սաակասվիլի կարճամիտ բաղաբանության հետո անոնվ Վրաստանը կրկին հայտնվել երկու համաստեղ նուսովնանական եւ կրների աշխարհաբանական ացցան մի մեջ, որոնց նվիրական երազանքն միավորվել աշխարհագրական-Երաժշկական գրկախառնումով, ինչի խանգարել են Իրիսոնեական Դայակա տանն ու Վրաստանը: Ավելացնեն նաև, որ Վրաստանի կեսմիլիյոնանու աղրբեջանական համայնքն իր մորթի խային բազմացնամբ դեռ իր նենգ դեր կիսադա Վրաց Երկրի աղակայուն նացնան բուրբական լուաններում:

Առաջ բրձանցկ զարգած է նաև
նույն, թե Եվրոպողմանորոշումը կարող
օգտակար լինել Վրաստանին նաև ինչպես
տիղության դահլյանման գործում
Զանգի այդ նույն բոլովակամ Եվրոպա
իր ժկարահոչակ «ասղաֆական նրբան
կատությամբ» հարցում է սեփական
մայր ցամաքի իսլամացման ճանա
դարի:

Սուլբեկիշիվ է ոռու լրագրողը իր որոշ
հետեւություններում: Յնարակիր է: Մաս
կայն նա տեղին է հիշեցնում Թուրքիա
յի Վարչապետ Երդողանի «անմար
խստերը». «Սզկիթերը մեր զորանց
Աեր են, մինարեթերը՝ մեր սրերը, զա
բեթերը՝ մեր Վահանները, իսկ հավա
սացյալները՝ մեր զինվորները»:

Մակար

Այդ անունը ջնջել չի լինի

Ժամանակին, սովետական դասագրերում, ավելի կոնկրետ՝ Երրորդ դասարանցիների համար նախատեսված՝ դեղին գույնի կազմով «Սայրենի»-ում մի դասմություն կար՝ «Այդ անունը ջնջել չի լինի» Վերնագրով։ Դեռուսը (եթե ծիծ եմ իշխում հայ հեղափոխական Կամոն), բանախսի դաշին փորագրում է «Ենին» անունը։ Բանի հսկիչը, տեսնելով գրությունը, կարգադրում է անմիջապես ջնջել, հերոսը փորձում է դա անել, բայց հասկանալի է, որ փորագրությունները չեն ջնջվում։ Այստեղից էլ դասմության հեղինակի եղակացնելունը՝ «Այդ անունը (սկյալ դարագայում Լենինի) ջնջել չի լինի»։

Ինչեւ հետազոյւմ ցոյց սկի խորհրդային Երկրի ղամությունը, «այդ անունը» հնարավոր եղավ ջնջել եւ ոչ միայն բանախցերի դատիք, այլև անգամ նախսկին խորհրդային բաղաբների հրադարակներից, դրանց անվանումներից: Օրինակ, Երեւանի՝ այսօր Հանրապետության հրադարակը դպրաեց կոչվել Լեռնահանձնական հրադարակ, դրդեսարների առաջնորդի արձան-ները հանճեցին ոչ միայն Երեւանի հրադարակից...

Անցան տարիներ: Դիմա մենք ուրիշ երկրու են աղբում: Այստեղ հրապարակներն այլևս՝ Դանրադեսության են, Ազատության, Շառլ Ազնավուրի, Ֆրանսիայի, այստեղ անգամ Կոմայգին է իր բնույթը մի ժամակ փոխել... Եթեաբար Լենին անունը ջնջել կարելի էր, առհասարակ, դամական որեւէ ժամանակահավածում անուն կարելի է ջնջել, դարձադես առաջ այդ անունը՝ Նժդեհն էր, իհմա՞ Լենինը:

Եւ ցանկացած փորձ՝ նորից գրելու հին անունները նվազագույնն արժանանալու է լայն ընդդիմության: Անաստան Միկոյանն այդ անուններից է, ու, եթե նրա արձանի տեղադրումը պայման նննադառնություն չառաջացներ, եւ այսպահ ընթացում, ուրեմն ինչ-որ բան նորմալ չէր լինի, ու ինչը ամենակարեւորն է՝ մեր անկախությունը նոր հերոսներ եւ փառքի արժանացնելու նոր ներմարմներ ներտած: Ինտրած ու օտած չէր լինի:

Սիսար Մանուկյանը՝ բանաստեղծ, Ֆրանսիայի ազգային հեռու, ֆրանսիական Դմբադրության վար ներկայացուցիչ, եւս մեր անկախության հերոսներից չէ, ինչպես եւ Միկոյանը: Բայց Մանուկյանն ի արքերություն Միկոյանի մի առավելություն ունի (խոսք նրանց մարդկային, խաղական-հասարակական կերպարների նիստ արքերության մասին չէ), այս ժամանակի համադաշերում: Նա անկախության, ազատության խորհրդանի է, դմբադրության, ընդվզման կերպար, Միկոյանը՝ հակառակը: «Պատմության ընթացքը ջնջել է Միկոյանի անունը, Մանուկյանինը՝ ոչ: Այս մեզ հաւաքացված ժամանակահաւաքածի հերոս առավելաբար Մանուկյանն է՝ ի արքերություն Միկոյանի:

Սաւսողը անբնաելի հերսն է: Ի սարերություն՝ Միկոյանին եւ Սահուցյանի, նա մեր հերսն է, հենց մերը: Բայց Երեւանի Սաւսողի դոդուտային հարակից դուրսկը, որվան էլ մենք գանկանանք, ամենենին էլ Սաւսողի անվան չէ: Պուրակն ինչ է, որ նրա անվան լինի... թթ ես, օրինակ, մեր ժենիքի դիմաց թույլ չտամ խանութներ տեղադրել, հաղթանակ տանեմ այս հացում, աղա մի ցուցանակի վրա գրեմ, թե մեր ժենիք՝ «Պավլիկ Սորոգովի» անվան է եւ այդ ցուցանակը տեղադրեմ մեր ժենիք դիմաց, դա ամենենին չի նշանակի, որ մեր ժենիք այսուհետ կանվանվի «Պավլիկ Սորոգովի անվան», թեկուզ, եթե մեր ժենիք ողջ բնակիչները մեր ժենիքին հենց այդ անունով է ծանաչեն: Երեւանցիների մեծամասնությունն էլ Սաւսողի դոդուտան ճանաչում է որպես «Պրոստեկտ», բայց դա չի նշանակում, որ դոդուտայի անունը «Պրոստեկտ» է: Յետևարար, Երեւանի Սաւսողի դոդուտային հարակից դուրսակը մինչեւ վեցերս որեւէ անուն չուներ, իհմա այն՝ Միաս Սահուցյանի անվան է: Դա չի կարող նշանակել, որ «այս իշխանությունները» փաստրեն չեզոքացրեցին խաղաֆացիական ակտիվի դայտան ու հաղթանակը՝ դուրակում, որովհետեւ Միսայիանն ինքը դայտարի, դիմադրության, ձիւս է՝ Գրանսիական Դիմանարդության, ընդվզման հերսն է: Դա չի նշանակում նաև, որ հայաստանյան խաղաֆացիական ակտիվը այլևս չի կարող դուրակն անվանել՝ Սաւսողի դուրակ, որովհետեւ համար մարդկանց լաւանական անունները այլ են լինում, իսկ նրանց բոլորովին այլ անուններով են ճանաչում:

Իշխանությունները, անգամ «այս», ոչ մի կերպ չեն կարող բաղադրին Երին արգելել ւարունակել դուրակը կոչել՝ Սաւսոնի, ուրեմն իհանո՞ւ լետք է բաղադրին արգելեն «այս իշխանություններին» դուրակը կոչել Սիսակ Սանությանի անվան: Սանական, որ Սեւրոյ Սաւսոնի անունը մեզ համար եզակի անջնջելի անուններից է, անգամ «այս իշխանությունների» համար, ահա այս անունն իրադես ջնջել չի կարելի:

Դ. Գ.-Երեւանի ավագանու անդամ, «Բարել Երեւան» դաշնայի ներկայացուցիչ Անահիտ Բախչյանի տեղակացմամբ, բաղադրական նախաձեռնությամբ մայրաքաղաքի ավագանին ըստով կլինարկի՝ Լեզնինգրադան-հսակով նորակառուց դողուսան Սոնթե Մելինցուանի անունով անվանակութեալ հարցու:

«**ԵԱՅԻ**»-ի, գոնե առայժմ, չկան, իսկ սա նշանակում է, որ մենք անջնջելի անուններ ունեինք, ունեն եւ կունենամք:

